

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔-๕๓/๒๕๕๓

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๓๐ หรือไม่

ศาลแขวงตลิ่งชัน และศาลแพ่งชนบุรีส่งคำร้องของจำเลย ซึ่งเป็นผู้ร้อง รวม ๒๐ คำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ตามคำร้องปรากฏว่า ศาลแขวงตลิ่งชันส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๖๖๘/๒๕๕๐ นายประจวบ เจริญเฟื่องฟู โจทก์ นายสาธิต นครินทร์สาคร จำเลย และศาลแพ่งชนบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลยอีก ๑๕ คดี ดังนี้

๑. นายสาธิต นครินทร์สาคร เป็นจำเลย ๓ คดี คือ
 - ๑.๑ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๒๗๖๕/๒๕๓๕ นายณรงค์ชัย ตระกูลสุขสันต์ โจทก์
 - ๑.๒ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๔๗๖๗/๒๕๕๐ นางพรทิพย์ พิมลรัตน์ โจทก์
 - ๑.๓ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๔๗๘๐/๒๕๕๐ นายนาค ธนาพงษ์ธรรม โจทก์
๒. นางวิมล แก่นแก้ว เป็นจำเลย ๓ คดี คือ
 - ๒.๑ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๔๘๗๐/๒๕๕๐ นางสาวี ประดับทอง โจทก์
 - ๒.๒ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๗๖๘๘/๒๕๕๐ นายวันชัย วัชรเมงคผล โจทก์
 - ๒.๓ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๘๒๑๖/๒๕๕๐ นายนาค ธนาพงษ์ธรรม โจทก์
๓. นายบรรจง ศรีกาหลง เป็นจำเลย ๓ คดี คือ
 - ๓.๑ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๗๕๕๕/๒๕๓๕ นายวันชัย วัชรเมงคผล โจทก์
 - ๓.๒ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๐๖๓/๒๕๕๑ นางชูศรี วัตย์ม โจทก์
 - ๓.๓ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๘๑๑/๒๕๕๑ นางมาลี พิทักษ์เสน่ห์ โจทก์
๔. นายนิมิตร กุลละวณิช เป็นจำเลย ๒ คดี คือ
 - ๔.๑ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๔๑๖๑/๒๕๓๖ นางเตือนใจ ตริวิเชียร โจทก์
 - ๔.๒ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๕๑๓๔/๒๕๓๘ นางสุภาภรณ์ คณิงเหตุ โจทก์

๕. นางสาว ไตรเลิศ เป็นจำเลย ๓ คดี คือ

๕.๑ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๔๒๕๐/๒๕๓๕ นางเตือนใจ ตรีวิเชียร โจทก์

๕.๒ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๔๗๔/๒๕๔๐ นายนาถ ธนาพงษ์ธรรม โจทก์

๕.๓ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๕๕๕/๒๕๔๑ นายชัชชัย คณิงเหตุ โจทก์

๖. คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๓๗๘๘/๒๕๔๒ นายวันชัย วัชรระมงคล โจทก์ นายมานพ ไตรมนตรี จำเลย

๗. คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๔๘๓๘/๒๕๔๒ นายวันชัย วัชรระมงคล โจทก์ นายหนูจันทร์ แก้วเกิน จำเลย

๘. คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๔๐๑/๒๕๔๒ นายนาถ ธนาพงษ์ธรรม โจทก์ นางวันดี ชะเอมเทศ จำเลย

๙. คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๔๖๑๒/๒๕๓๕ นายชัชชัย คณิงเหตุ โจทก์ นายสมเจตต์ แสงคุ้มภัย จำเลย

๑๐. คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๔๓๔/๒๕๔๒ นางเตือนใจ ตรีวิเชียร โจทก์ นายพงษ์ชาย พรชื่น จำเลยที่ ๑ และนายสมปอง คำหอมริน จำเลยที่ ๒

คำร้องทั้ง ๒๐ คดี ที่ศาล (ยุติธรรม) ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยมีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันคือ ผู้ร้องแต่ละคดีเป็นพนักงานของโรงงานสุราบางยี่ขัน บริษัท สุรามหาราษฎร์ จำกัด ถูกฟ้องเป็นจำเลย ให้ชำระหนี้ ศาลพิพากษาให้จำเลยชำระหนี้ คดีถึงที่สุด ศาลออกหมายบังคับคดีโดยหักเงินเดือน เงินบำเหน็จ และเงินโบนัสของผู้ร้องแล้ว ต่อมาผู้ร้องถูกเลิกจ้าง แต่จะได้รับเงินค่าชดเชย เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงมีคำสั่งอายัดเงินดังกล่าว ผู้ร้องแต่ละคดียื่นคำร้องต่อศาลขอให้กำหนดจำนวนเงินที่เจ้าพนักงานบังคับคดี จะอายัดได้ตามสิทธิเรียกร้องใหม่และโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ซึ่งกำหนดให้เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดเชย เงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกัน ของพนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงาน นอกจากที่กล่าวไว้ในมาตรา ๒๘๖ (๒) ที่นายจ้างจ่ายให้แก่บุคคล เหล่านั้น มิให้อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี แต่ให้อยู่ในดุลพินิจของศาล หรือเจ้าพนักงานบังคับคดี ที่จะกำหนดได้ตามสมควร ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า การใช้ดุลพินิจของศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีต้องอยู่ภายใต้ หลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๒) กำหนดให้เงินลักษณะเดียวกันกับเงินในมาตรา ๒๘๖ (๓) ที่ข้าราชการและลูกจ้างของรัฐบาลได้รับ

ไม่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี โดยไม่มีบทบัญญัติให้เป็นดุลพินิจของศาล หรือเจ้าพนักงานบังคับคดี ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ที่ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจกำหนดจำนวนเงินดังกล่าว จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องทั้ง ๒๐ คดี มีประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเรื่องเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกัน และวินิจฉัยไปพร้อมกัน

ศาลแขวงตลิ่งชันและศาลแพ่งธนบุรีส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ดังนั้นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นมีว่า คำร้องดังกล่าวเข้าหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

การที่ผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ความในคดีที่ศาลยุติธรรมมีคำพิพากษาถึงที่สุด ยื่นคำร้องในระหว่างการบังคับคดีว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้อง ต้องด้วยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ จึงขอให้ศาลส่งคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ นั้น ปัญหาที่ต้องพิจารณามีว่าคดีซึ่งถึงที่สุดแล้ว และอยู่ระหว่างการบังคับคดีเพื่อให้เป็นไปตามคำพิพากษานั้น ศาลจะต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีอีกหรือไม่ คือมีกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด หรือมีคำสั่งอีกหรือไม่ เพราะถ้าหมดยุติของศาลหรือศาลไม่อาจจะวินิจฉัยคดีได้อีก ก็แสดงว่าชั้นบังคับคดีในกรณีที่ดีถึงที่สุดแล้ว ศาลไม่ต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีได้อีก เพราะไม่ต้องวินิจฉัยอะไร ซึ่งเท่ากับว่าในชั้นบังคับคดี เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว คู่ความไม่อาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้ เพราะตามมาตรา ๒๖๔ นี้เป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี แต่ถ้าศาลซึ่งพิจารณาคดียังมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคดีอยู่ ก็อาจจะต้องวินิจฉัยชี้ขาดหรือมีคำสั่งได้อีก ซึ่งเท่ากับว่าศาลยังจะต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี เพราะการวินิจฉัยชี้ขาดของศาลจะต้องวินิจฉัยชี้ขาดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ คู่ความก็อาจขอให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้น ส่งข้อโต้แย้งของคู่ความที่เห็นว่าบทบัญญัติที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีชั้นบังคับคดีนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๘ บัญญัติว่า “คดีที่ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ห้ามมิให้คู่ความเดียวกันหรือร้องฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัย โดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อเป็นกระบวนการพิจารณาชั้นบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล”

กล่าวคือในชั้นบังคับคดีคู่ความสามารถที่จะคัดค้านหรืออุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดีต่อศาลได้ เท่ากับเป็นการร้องฟ้องกันอีกได้ จึงเห็นได้ว่า ในชั้นบังคับคดีหรือระหว่างการบังคับคดี ยังมีกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดหรือมีคำสั่งได้อีก ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง คำร้องของผู้ร้องทั้ง ๒๐ คดีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

คดีนี้ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น สิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

(๑) เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ และเงินรายได้เป็นคราวๆ อันบุคคลภายนอกได้ยกให้เพื่อเลี้ยงชีพเป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร

(๒) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ และเบี้ยหวัดของข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐบาล และเงินสงเคราะห์หรือบำนาญที่รัฐบาลได้จ่ายให้แก่คู่สมรสหรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น

(๓) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดเชย เงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของ พนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงาน นอกจากที่กล่าวไว้ใน (๒) ที่นายจ้างจ่ายให้แก่บุคคลเหล่านั้น หรือ คู่สมรส หรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้นเป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร

(๔) เงินฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับอันเนื่องมาแต่ความตายของบุคคลอื่น เป็นจำนวนตามที่จำเป็นในการดำเนินการฌาปนกิจศพตามฐานะของผู้ตายที่ศาลเห็นสมควร

ในการกำหนดจำนวนเงินตาม (๑) และ (๓) ให้ศาลกำหนดให้ไม่น้อยกว่าอัตราเงินเดือน ขั้นต่ำสุดของข้าราชการพลเรือนในขณะนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงฐานะในทางครอบครัวของลูกหนี้ตาม คำพิพากษาและจำนวนบุพการีและผู้สืบสันดานซึ่งอยู่ในความอุปการะของลูกหนี้ตามคำพิพากษาด้วย

ในกรณีที่เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจออกคำสั่งอายัดตามมาตรา ๓๑๑ วรรคสอง ให้ เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจกำหนดจำนวนเงินตาม (๑) (๓) และ (๔) และให้นำความในวรรคสอง มาใช้บังคับแก่การกำหนดจำนวนเงินตาม (๑) และ (๓) โดยอนุโลม แต่ถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีไม่เห็นด้วยกับจำนวนเงินที่ เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนด บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึง การกำหนดจำนวนเงินเช่นนั้น เพื่อขอให้ศาลกำหนดจำนวนเงินใหม่ได้

ในกรณีที่พฤติการณ์แห่งการดำรงชีพของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้เปลี่ยนแปลงไป บุคคลตามวรรคสาม จะยื่นคำร้องให้ศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี แล้วแต่กรณี กำหนดจำนวนเงินตาม (๑) และ (๓) ใหม่ก็ได้

คำสั่งของศาลที่เกี่ยวกับการกำหนดจำนวนเงินตามมาตรา ๒๕๖ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ได้ และคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด”

การที่จะวินิจฉัยว่า มาตรา ๒๕๖ (๓) ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งขัดหรือ แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น จะต้องดูว่าบุคคลตามมาตรา ๒๕๖ (๓) ได้รับการปฏิบัติ ที่แตกต่างจากบุคคลอื่นโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ซึ่งผู้ร้องอ้างว่าผู้ร้องเป็นบุคคลตามมาตรา ๒๕๖ (๓) ได้รับการปฏิบัติแตกต่างกับบุคคลตามมาตรา ๒๕๖ (๒) จึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

บุคคลตามมาตรา ๒๕๖ (๒) คือ ข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐบาล

บุคคลตามมาตรา ๒๕๖ (๓) คือ พนักงาน ลูกจ้างหรือคนงานของเอกชน

ผู้ร้องอ้างว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๖ บัญญัติให้การปฏิบัติต่อ ข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐบาลกับพนักงานหรือลูกจ้างเอกชนไม่เท่าเทียมกัน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองลูกหนี้ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิบังคับเอาทรัพย์สินของลูกหนี้จนลูกหนี้ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ คือคุ้มครองให้ลูกหนี้ดำรงชีวิตอยู่ได้ตามสมควร โดยพิจารณาถึงสถานะ อาชีพของบุคคล เช่น

มาตรา ๒๘๖ (๑) ได้กำหนดว่า เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ และเงินรายได้ที่บุคคลภายนอกให้เพื่อเลี้ยงชีพเป็นคราวๆ เป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร เจ้าหนี้จะยึดไม่ได้

มาตรา ๒๘๖ (๒) ใช้กับข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐบาลว่าเงินตามมาตรา ๒๘๖ (๒) นี้ เจ้าหนี้จะยึดไม่ได้

ส่วนมาตรา ๒๘๖ (๓) ใช้กับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชน เงินประเภทเดียวกับข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐบาล ตามมาตรา ๒๘๖ (๒) ให้ศาลกำหนดเป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร เงินจำนวนนี้เจ้าหนี้จะยึดไม่ได้

จะเห็นได้ว่าเงินได้ ตามมาตรา ๒๘๖ (๒) และ (๓) นั้น เป็นเงินประเภทเดียวกัน แต่สิทธิของเจ้าหนี้ในเงินเหล่านี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ บัญญัติให้ปฏิบัติไม่เหมือนกัน จึงเป็นการเลือกปฏิบัติ ปัญหาว่าการเลือกปฏิบัตินี้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

บุคคลตามมาตรา ๒๘๖ (๒) คือข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐบาล ซึ่งเป็นบุคคลที่มีลักษณะพิเศษ มีกฎหมายระบุคุณสมบัติ คุณสมบัติ ไว้โดยเฉพาะ ตลอดจนกำหนดรายได้ไว้อย่างชัดเจน และรายได้นั้นจะกำหนดไว้เพียงให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ แค่นี้พอเท่านั้น แต่กลับกำหนดข้อห้ามข้อปฏิบัติเป็นการก้าวก่ายสิทธิ เสรีภาพไว้มากมาย ตลอดจนมีวินัย มีจรรยาบรรณที่จะถือปฏิบัติและในกรณีกระทำความผิดโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ มีบทลงโทษทางวินัยและทางอาญาหนักกว่าคนทั่วไป ด้วยข้อห้ามข้อจำกัดดังกล่าวเพื่อประโยชน์ของราชการ รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดูแลเงินเดือนหรือเงินได้ของบุคคลเหล่านี้เป็นพิเศษ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ยังดำรงชีพอยู่ได้แม้จะถูกเจ้าหนี้ยึดทรัพย์สินอื่นจนหมดสิ้นแล้ว เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ส่วนบุคคลในมาตรา ๒๘๖ (๓) คือ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนนั้น ไม่มีกฎหมายควบคุมการที่นายจ้างจะตั้งเงินเดือนหรือรายได้ให้สูงเพียงใดก็ได้ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้คนเข้าทำงาน ดังนั้น เมื่อคนเหล่านี้เป็นหนี้บุคคลภายนอก เพื่อมิให้เป็นภาระเปรียบเจ้าหนี้ มาตรา ๒๘๖ (๓) จึงกำหนดให้ศาลเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินที่เจ้าหนี้ไม่สามารถยึดได้ไว้ตามจำนวนที่สมควร เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ โดยคำนึงถึงฐานะในทางครอบครัวของลูกหนี้เป็นสิ่งสำคัญ และจะต้องไม่น้อยกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการ จึงเป็นเรื่องที่ถูกต้องและเป็นธรรม ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้แล้ว

ดังนั้น แม้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๒) กับ (๓) จะกำหนดสิทธิของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อลูกหนี้ ไม่เหมือนกันอันเป็นการเลือกปฏิบัติก็ตาม แต่เป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ